

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๗
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายวรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๗. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๘. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๙. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๒. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๓. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๔. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๕. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๖. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	(ลาการประชุม)
---------------------------	---------------

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์

๒. นายเจษฎ์ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้ออรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยชนพัฒน์

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ตามที่ประธานกรรมการได้เข้าร่วมประชุมแม่น้ำห้าสาย เมื่อวันพุธ ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ณ ทำเนียบรัฐบาล นายกรัฐมนตรีได้มอบหนังสือ “บทเลคเชอร์ที่จีน” ซึ่งเขียนโดยศาสตราจารย์ ดร.โฮเซ สเทลเล ให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุม โดยเนื้อหาตอนหนึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงเรื่องอันตรายของประชาธิปไตยแบบตะวันตก ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจและอาจเป็นประโยชน์ต่อการร่างรัฐธรรมนูญ

ในการนี้ ได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการซื้อหนังสือ “บทเลคเชอร์ที่จีน” เพื่อมอบให้แก่กรรมการแต่ละคนได้นำไปศึกษา

ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐ วันอังคาร ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๑ วันพุธ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๓ วันศุกร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๕ วันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๖ วันพุธ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๙ วันจันทร์ ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐ วันอังคาร ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๑ วันพุธ ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๓ วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๔ วันจันทร์ ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๕ วันอังคาร ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๖ วันพุธ ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

๓.๑ หารือแนวทางการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการหารือต่อที่ประชุมเกี่ยวกับหลักการเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ว่าที่ประชุมควรพิจารณาให้ได้ว่าข้อดีในทุกประเด็นเพื่อที่คณะกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญจะได้ดำเนินการจัดทำร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในส่วนที่มาของวุฒิสภาเป็นรายมาตรา เพื่อนำเสนอที่ประชุมพิจารณาต่อไป

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการได้ออกแบบให้มีระบบการคัดกรองบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภา โดยกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาไว้สูงกว่าที่เคยกำหนดในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เพื่อป้องกันบุคคลที่เคยมีพฤติกรรมทุจริตต่อหน้าที่ หรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมมิให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งมาจากการสรรหา โดยให้กลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพคัดเลือกกันเอง เพื่อลดข้อโต้แย้งของกลุ่มบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับระบบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแบบการเลือกตั้งทางอ้อมที่คณะกรรมการได้ออกแบบไว้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาระสำคัญที่ควรบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญ เรื่องใดที่ที่ประชุมให้ความเห็นชอบแล้ว ที่ประชุมจะต้องเชื่อมั่นในประเด็นที่ผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบนั้นแล้ว มิใช่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคมหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่เห็นด้วย

กับความเห็นของคณะกรรมการ แม้คณะกรรมการจะเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญตามประเด็นที่มีผู้โต้แย้ง แต่ไม่ได้หมายความว่าทุกฝ่ายจะเห็นด้วยกับคณะกรรมการ อาจมีผู้โต้แย้งในประเด็นอื่นอีกได้ ดังนั้น การพิจารณาทบทวนประเด็นสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญในเรื่องที่ที่ประชุมมีมติแล้ว ควรพิจารณาทบทวนเฉพาะประเด็นสำคัญ ไม่ใช่พิจารณาทบทวนทุกเรื่องที่มีผู้โต้แย้งคัดค้าน

ส่วนวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมนั้น มิได้หมายความว่าคณะกรรมการไม่วางระบบเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งอาจเข้าสู่ตำแหน่งโดยทุจริตการเลือกตั้งหรือทุจริตด้วยวิธีอื่น แต่การใช้วิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาอาจทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องอาศัยฐานเสียงของพรรคการเมืองเพื่อให้ชนะการเลือกตั้งและจะตกอยู่ในอาณัติของพรรคการเมืองภายหลังได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

สำหรับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแบบสรรหาตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ นั้น สังคมไม่ยอมรับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาในรูปแบบดังกล่าว คณะกรรมการจึงได้พยายามออกแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาในรูปแบบต่างๆ โดยรูปแบบหนึ่งที่พิจารณาคือ วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแบบผสมระหว่างการเลือกตั้งโดยตรงกับวิธีสรรหาเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แต่พบว่ามีข้อจำกัดหลายเรื่องจึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการจึงออกแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภารูปแบบใหม่ โดยใช้วิธีเลือกตั้งทางอ้อมซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาว่าจะใช้วิธีการเลือกตั้งทางอ้อมรูปแบบใด เพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ควรมาจากการเลือกกันเองของกลุ่มสังคม กลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพเพื่อเข้ามาทำหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา จะเหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันมากที่สุด โดยวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภารูปแบบดังกล่าว จะทำให้ได้สมาชิกวุฒิสภาที่มีความหลากหลายและเปิดกว้างให้ทุกสาขาอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพได้เข้ามาทำหน้าที่ในวุฒิสภา

- วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยใช้รูปแบบการเลือกตั้งทั้งหมด จะทำให้เกิดปัญหาดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เนื่องจากจะไม่สามารถป้องกันมิให้บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองเข้ามาทำหน้าที่ในวุฒิสภา รวมทั้งไม่สามารถป้องกันการแทรกแซงการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาจากพรรคการเมืองด้วย

- การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดความนิยมของประชาชนต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ แต่ไม่สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดคุณภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ทางการเมืองเหมาะสมกับการเข้ามาทำหน้าที่ทางการเมืองหรือไม่ ดังนั้น ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากหลากหลายอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพจะทำให้ได้สมาชิกวุฒิสภาที่มีความหลากหลาย เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย และสร้างสมดุลในการทำหน้าที่ของวุฒิสภา แต่ความหลากหลายดังกล่าวมิใช่ตัวชี้วัดเรื่องความสำเร็จในการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา และไม่ควรนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติในหลายประเทศ ตัวชี้วัดความสำเร็จในการทำหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติขึ้นอยู่กับทีมงานในการนำเสนอข้อมูล โดยฝ่ายนิติบัญญัติจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าจะเลือกใช้ทางเลือกใด ดังนั้น วิธีการได้มาของสมาชิกวุฒิสภาจึงควรออกแบบควบคู่กับวิธีการให้ได้มาซึ่งทีมงานที่มีความเข้มแข็ง เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ช่วยเหลือสมาชิกวุฒิสภาในการทำหน้าที่อันจะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- วิธีการแบ่งกลุ่มอาชีพออกเป็น ๒๐ กลุ่ม อาจทำให้เกิดความยุ่งยากในวิธีการแบ่งกลุ่มและวิธีการคำนวณสัดส่วนของแต่ละกลุ่มว่าจะมีจำนวนเท่าใด ดังนั้น ควรแบ่งกลุ่มอาชีพออกเป็นสามกลุ่ม คือ

กลุ่มภาคสังคม กลุ่มภาครัฐ และกลุ่มภาคเอกชน แล้วจึงแตกกลุ่มย่อยว่าแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพใด โดยวิธีดังกล่าวจะทำให้ได้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากแต่ละกลุ่มอาชีพในสัดส่วนที่เท่ากัน

- การกำหนดสัดส่วนกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพต่างๆ ควรพิจารณาจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันว่ามีการแบ่งกลุ่มอาชีพอย่างไร ดังนั้น ควรรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สภาพัฒนาการเมือง กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งมีการจัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการในการกำหนดสัดส่วนที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

- เรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งคณะกรรมการได้ออกแบบให้กลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพแต่ละกลุ่มเลือกกันเองตามลำดับจากระดับพื้นที่จนถึงส่วนกลาง แต่ยังมีบางประเด็นที่สังคมไม่เห็นด้วย ที่ประชุมควรพิจารณาทบทวนให้ได้ข้อยุติเสียก่อนที่จะมีการแถลงข่าว

- หากคณะกรรมการเชื่อมั่นในระบบการเมืองที่คณะกรรมการได้ออกแบบไว้แล้ว ก็ไม่มีเหตุผลใดที่ต้องกังวลในเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากคณะกรรมการได้ออกแบบกลไกการคัดกรองบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภา และกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยอุดช่องว่างมิให้พรรคการเมืองเข้ามาหาผลประโยชน์ ซึ่งจะสามารถจัดปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งได้ ดังนั้น ควรกำหนดให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปตามวิถีธรรมชาติของระบอบประชาธิปไตย

- ไม่เห็นด้วยกับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยการเลือกตั้ง เนื่องจากแต่ละจังหวัดจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเป็นตัวแทนของประชาชนในเชิงพื้นที่อยู่แล้ว ดังนั้น การออกแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาให้มาจากกลุ่มภาคประชาสังคม กลุ่มอาชีพและองค์กรวิชาชีพ โดยให้แต่ละกลุ่มเลือกกันเอง จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันและจะทำให้สมาชิกวุฒิสภามาจากกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพต่างๆ ที่หลากหลาย

- ควรมีการประชาสัมพันธ์ประวัติของผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการเลือกในระดับจังหวัด เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกสมาชิกวุฒิสภา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดกลุ่มอาชีพโดยกระจายให้ทั่วถึงกลุ่มอาชีพในชนบท จะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา การที่ไม่กำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้มาจากการเลือกตั้ง เนื่องจากมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากเลือกตั้งแล้ว และต้องการให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นกลางโดยปลอดจากอิทธิพลทางการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า จากการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในขณะนี้ยังไม่มีเสียงคัดค้านจากประชาชน โดยประชาชนส่วนใหญ่สนใจว่าคณะกรรมการจะจัดแบ่งกลุ่มอาชีพอย่างไร อย่างไรก็ตาม ประชาชนบางส่วนเกิดความรู้สึกว่ากระบวนการเลือกสมาชิกวุฒิสภาของคณะกรรมการอาจทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ประชาชนยังสับสนในเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น คณะกรรมการควรต้องอธิบายเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้ประชาชนได้เข้าใจอย่างถูกต้อง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรนำประเด็นที่สำคัญตั้งเป็นคำถามเพื่อสอบถามความเห็นจากประชาชน จะทำให้คณะกรรมการได้ความเห็นและข้อเสนอที่หลากหลาย

๓.๒ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

ที่ประชุมพิจารณาร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในส่วนที่ ๒ สถาปนาราษฎร (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว) โดยเริ่มตั้งแต่มาตรา ๑๐ เป็นต้นไป

มาตรา ๑๐

“มาตรา ๑๐ พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครพรรคการเมืองละหนึ่งบัญชีไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบคน โดยเรียงลำดับหมายเลขผู้สมัครตามภูมิภาคอย่างเป็นธรรม ต้องไม่ซ้ำกับบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองอื่น และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

พรรคการเมืองใดที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อด้วย

การจัดทำบัญชีรายชื่อ การยื่นบัญชีรายชื่อ การประกาศรายชื่อ และการอื่นที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสอง ความว่า “พรรคการเมืองใดที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อด้วย” อาจเกิดปัญหาได้หากมีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งถอนตัวจากการลงสมัครรับเลือกตั้ง จึงไม่ควรกำหนดจำนวนการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- การกำหนดไม่ให้รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งจะเหมาะสมหรือไม่

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญกล่าวว่า หากผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแพ้คะแนนเสียงการเลือกตั้งในระดับเขตเลือกตั้งก็ไม่ต้องมีชื่อเป็นผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการโดยทั่วไปผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเลือกลงสมัครได้เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งเท่านั้น

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคหนึ่ง ความว่า “ต้องไม่ซ้ำกับบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองอื่น” หมายความว่า พรรคการเมืองสามารถส่งผู้สมัครที่ไม่สังกัดพรรคการเมืองได้ด้วย ใช่หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งได้เพียงแค่พรรคการเมืองเดียว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากพรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตแล้วไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ พรรคการเมืองนั้นก็จะเสียเปรียบ

- ความว่า “เรียงลำดับหมายเลขผู้สมัครตามภูมิภาคอย่างเป็นธรรม” ในวรรคหนึ่ง เพื่อต้องการให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่หลากหลาย ใช่หรือไม่

ประธานกรรมการเสนอให้ตัดความว่า “เรียงลำดับหมายเลขผู้สมัครตามภูมิภาคอย่างเป็นธรรม” ในวรรคหนึ่ง ออก และตัดความว่า “การจัดทำบัญชีรายชื่อ” ในวรรคสาม ออก โดยให้นำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรบัญญัติเรื่องการป้องกันมิให้นายทุนพรรคการเมืองเป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

นายเจริญ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การบัญญัติเรื่องการป้องกันมิให้นายทุนพรรคการเมืองเป็นผู้จัดทำบัญชีรายนั้น ได้บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๙ แล้ว โดยกำหนดไว้ในวรรคสองของร่างมาตรา ๙ ว่า “ต้องให้ออกาสสมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมกลั่นกรองผู้สมัครของพรรคการเมืองนั้นด้วย”

ประธานกรรมการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจะต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งด้วย แต่หากพรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้วจะไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อก็สามารถทำได้” นอกจากนี้ให้ตัดความว่า “โดยเรียงลำดับหมายเลขผู้สมัครตามภูมิภาคอย่างเป็นธรรม ต้องไม่ซ้ำกับบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองอื่น” ในวรรคหนึ่ง ออก ส่วนความในวรรคสองให้ตัดเรื่องการกำหนดจำนวนการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อออก และให้ตัดความว่า “การจัดทำบัญชีรายชื่อ” ในวรรคสาม ออก โดยให้นำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ขอให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงร่างมาตรา ๑๐ ให้เป็นไปตามแนวทางการพิจารณาของคณะกรรมการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๐ ไว้ก่อน

มาตรา ๑๑

“มาตรา ๑๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เขตละหนึ่งคน

การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้คำนวณจากจำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งเฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามร้อยห้าสิบคน แล้วให้นำจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนมาเฉลี่ยจำนวนราษฎรในจังหวัดเพื่อแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น โดยให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน ทั้งนี้หลักเกณฑ์การแบ่งเขตเลือกตั้งและการนับคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอให้ตัดความว่า “และการนับคะแนนเลือกตั้ง” ในวรรคสอง ออก

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- เสนอให้รอการพิจารณาการกำหนดชื่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาไว้ก่อน

- เมื่อพิจารณาร่างมาตราชี้แล้วไม่พบว่าการบัญญัติในลักษณะที่กำหนดให้หนึ่งเขตเลือกตั้งให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน โดยบัญญัติแต่เพียงว่าให้ลงคะแนนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน เท่านั้น ดังนั้น จึงควรบัญญัติให้หนึ่งเขตเลือกตั้ง มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความ

- การแบ่งเขตเลือกตั้งจะใช้จำนวนราษฎรเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ โดยให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตมีจำนวนราษฎรที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งในความเป็นจริงตัวชี้วัดผลการเลือกตั้งมาจากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ใช่จำนวนราษฎรทั้งหมดในเขตเลือกตั้งนั้นๆ ดังนั้น จึงเสนอให้มีการแบ่งเขตเลือกตั้งโดยคำนวณจากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ต่อประเด็นดังกล่าว ที่ประชุมเห็นว่า เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของประชาชนทุกคน ดังนั้น ในการแบ่งเขตเลือกตั้งควรใช้จำนวนราษฎรเป็นเกณฑ์ในการแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นหลักการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีความยึดโยงกับประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้นๆ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการเห็นชอบในหลักการของร่างมาตรา ๑๑ และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการไปปรับปรุงเนื้อความให้เกิดความชัดเจนในการบัญญัติว่า เขตเลือกตั้งหนึ่งเขต สามารถมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน และรอการพิจารณาการกำหนดชื่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาไว้ก่อน

มาตรา ๑๒

“มาตรา ๑๒ เมื่อได้ผลการนับคะแนนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดของแต่ละเขตเลือกตั้งเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาคำนวณหาอัตราร้อยละของจำนวนคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับ เทียบกับคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกคนที่ได้รับทั่วประเทศรวมกัน

(๒) นำอัตราร้อยละของจำนวนคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ เทียบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหาร้อยคน

(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ เทียบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้ง เพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจะได้รับ

(๔) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อร้อยละห้าสิบคนไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตามสัดส่วนคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับ โดยรวมทั้งหมดแล้วต้องมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหาร้อยคน

(๕) เมื่อได้จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครตามลำดับหมายเลขในบัญชีของพรรคการเมืองนั้น เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- เมื่อพิจารณาเนื้อความในร่างมาตรา ๑๒ ยังขาดสาระสำคัญเรื่องผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจะต้องมีคะแนนมากกว่าคะแนนที่ประสงค์ไม่ลงคะแนน (vote no) ดังนั้น ควรบัญญัติให้ชัดเจนในร่างมาตรานี้ โดยกำหนดถึงกรณีที่มีสิทธิเลือกตั้งประสงค์ไม่ลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนใด

- ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้คะแนนเท่ากัน จะมีการไปกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้ใช้วิธีการจับสลาก

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตในร่างมาตรา ๑๒ (๑) ว่า เมื่อพิจารณาวิธีการคำนวณสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่มีการนำคะแนนแบบแบ่งเขตรวมทั้งประเทศมาคำนวณเป็นร้อยละ แต่ใช้วิธีการนับคะแนนรวมของแต่ละพรรคหารด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนห้าร้อยคน มาคำนวณว่าแต่ละพรรคจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวนเท่าใด

- มีการเสนอให้ตัดความในร่างมาตรา ๑๒ (๑) ความว่า “...คำนวณหาอัตราร้อยละของจำนวนคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับ...” ออก และใช้คำว่า “...คำนวณหาอัตราส่วนของจำนวนคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับ...” แทน เนื่องจากวิธีการคำนวณสามารถไปกำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองได้

- ในกรณีที่มีพรรคการเมืองใดไม่ส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จะทำให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบห้าร้อยคน ซึ่งการบัญญัติไว้ใน ๑๒ (๔) ว่าให้ได้จำนวนห้าร้อยคน อาจจะไม่ได้จำนวนตามที่กำหนดไว้

จากนั้น ที่ประชุมได้เสนอให้แก้ไขในหลักการเบื้องต้นของร่างมาตรา ๑๒ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และร่างมาตรา ๑๒ วรรคสอง ความเป็นดังนี้

“(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยห้าร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร”

“(๒) ผลลัพธ์ตาม (๑) หารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรค จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้”

“(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับการเลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจะได้รับ”

“(๔) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นตามอัตราส่วน”

“(๕) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครตามลำดับหมายเลขในบัญชีของพรรคการเมืองนั้น เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การนับคะแนน การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๒ ไว้ก่อน โดยมอบหมายฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการไปปรับปรุงร่างให้อยู่กรอบที่ที่ประชุมเสนอข้างต้น

มาตรา ๑๓

“มาตรา ๑๓ ในกรณีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การเลือกตั้งใหม่จะมีผลทำให้การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ให้ดำเนินการคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๒ และประกาศผลการเลือกตั้งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นควรให้ตัดคำว่า “...คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ...” ของร่างมาตรา ๑๓ ออก เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถรู้ได้ล่วงหน้าว่าการเลือกตั้งใหม่จะมีผลเปลี่ยนแปลงของคะแนนที่จะส่งผลต่อการคำนวณสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ และกรณีตามร่างมาตรา ๑๓ นี้ จะใช้บังคับเฉพาะการเลือกตั้งทั่วไปที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรมจึงต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่เท่านั้น มิได้หมายความว่ารวมถึงการเลือกตั้งซ่อม และต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายในกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓ ในกรณีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การเลือกตั้งใหม่จะมีผลทำให้การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ให้ดำเนินการคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๒ และประกาศผลการเลือกตั้งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่”

มาตรา ๑๔

“มาตรา ๑๔ ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น

ในกรณีที่มิเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งรายเดิมของทุกพรรคการเมืองที่สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นสมัครรับเลือกตั้งอีก ในการเลือกตั้งครั้งหลังนี้ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับคะแนนสูงสุดให้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในวรรคหนึ่งใช้ถ้อยคำว่า “คะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด” ซึ่งแต่เดิมใช้คำว่า “บัตรเลือกตั้งที่ไม่ประสงค์ลงคะแนน” เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

- ความว่า “...คะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด...” นั้น หมายความว่ารวมถึงการไม่ประสงค์ลงคะแนนและการไม่ลงคะแนนให้ผู้สมัครคนใดด้วย

- เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๑๔ การพิมพ์บัตรเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องมีการแก้ไขข้อความในบัตรเลือกตั้ง จากคำว่า “ไม่ประสงค์ลงคะแนน” เป็นคำว่า “ไม่ประสงค์ลงคะแนนให้ผู้ใด”

- ในกรณีที่ผู้ได้รับการเลือกตั้งได้คะแนนน้อยกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด ให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่จนกว่าจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้คะแนนมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด (vote no)

- เสนอให้ตัดความตอนท้ายของร่างมาตรา ๑๔ วรรคสอง ความว่า “...ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับคะแนนสูงสุดให้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น” ออก

- หากเขตเลือกตั้งใดได้มีการเลือกตั้งใหม่ตามกรณีของร่างมาตรา ๑๔ แล้วแต่ยังไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้คะแนนเสียงมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด อาจมีปัญหาในการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เนื่องจากการคำนวณสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในแต่ละพรรคการเมืองจะพียงมีนั้น จะต้องนับคำนวณจากคะแนนแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรวมทุกเขตทั้งประเทศ ดังนั้น หากเกิดปัญหาในกรณีดังกล่าวจะมีวิธีคิดคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออย่างไร

ต่อประเด็นดังกล่าว ที่ประชุมเห็นว่า ควรไปกำหนดในกฎหมายลำดับรองว่า ในกรณีที่มีการเลือกตั้งใหม่ตามร่างมาตรา ๑๔ ไม่ให้นำคะแนนแบบแบ่งเขตมารวมคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ถ้ากรณีดังกล่าวเกิดขึ้นหลังจากการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ให้นำร่างมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับในกรณีการเลือกตั้งใหม่ทำให้การคำนวณสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเปลี่ยนแปลงไป โดยให้มีการคำนวณใหม่

- การไม่ประสงค์ลงคะแนน หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาใช้สิทธิแต่ส่งบัตรเลือกตั้งเปล่า ซึ่งในกรณีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งถือว่าเป็นบัตรเสีย

- ในกรณีที่บุคคลใดมีชื่ออยู่ในการลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อและเกิดเหตุการณ์ตามร่างมาตรา ๑๔ โดยได้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่หลายรอบแล้วแต่ยังไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตนั่นอีก ดังนั้น หลังจากการเลือกตั้งและมีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ผู้ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อคนดังกล่าวก็สามารถลาออกจากบัญชีของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้

ท้ายที่สุด ที่ประชุมได้มอบหลักการให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการไปปรับปรุงเนื้อความในร่างมาตรา ๑๔ ดังนี้

“คะแนนตามมาตรานี้ยังไม่เอามาคำนวณ แต่ในกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ให้คำนวณคะแนนอื่นๆ และประกาศผลการเลือกตั้งไปก่อน

ในการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าทำให้พรรคใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคนั้นคนสุดท้าย

คนที่อยู่ในบัญชีรายชื่อ เมื่อเลือกตั้งแล้ว อาจลาออกจากบัญชีรายชื่อได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการเห็นชอบในหลักการของร่างมาตรา ๑๔ และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการไปปรับแก้ไขตามหลักการที่ที่ประชุมได้มอบหมายข้างต้น

มาตรา ๑๕

“มาตรา ๑๕ การประกาศผลการเลือกตั้งต้องกระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง เว้นแต่มีการเลือกตั้งใหม่ในระหว่างสามสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผลการเลือกตั้งใหม่จะทำให้การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงไป อาจเลื่อนการประกาศผลการเลือกตั้งไปได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน และต้องประกาศให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- เสนอให้ตัดความในตอนท้ายของร่างมาตรา ๑๕ ความว่า “...และต้องประกาศให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด” ออก โดยให้นำไปบัญญัติในเรื่องการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในกรณีที่ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหลายเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยสาเหตุใดก็ตาม ทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบจำนวนร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด การประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกก็ต้องเลื่อนออกไปจนกว่าจะได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบจำนวนร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดที่ผ่านมากังวลกับกำหนดเวลาที่ต้องมีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งมากจนเกินไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง เพื่อให้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง โดยในส่วนของ การสอบสวนการกระทำผิดต่าง ๆ ตามกฎหมาย คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะดำเนินการต่อไปแม้จะมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งแล้วก็ตาม

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีที่การเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จในหลายเขตเลือกตั้ง การคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อควรคำนวณอย่างไร และต้องคำนวณจากฐานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวนเท่าใด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า โดยหลักการแล้วควรคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับเมื่อได้คะแนนเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้ง

- กรณีเช่นนี้การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่ควรนำคะแนนของเขตเลือกตั้งที่ยังเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จมารวมคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และต้องคำนวณจากฐานจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดหนึ่งร้อยห้าสิบคน ไปก่อน และเมื่อมีการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งแล้วก็นำคะแนนเลือกตั้งทั่วประเทศมารวมเพื่อคำนวณใหม่อีกครั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมด จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดตั้งรัฐบาลหรือไม่ ในกรณีที่การเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จในหลายเขตเลือกตั้งนั้น อาจคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อโดยให้นำคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ยังเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จทั้งหมดคำนวณเป็นร้อยละต่อคะแนนเลือกตั้งทั้งหมด แล้วกันส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ร้อยละที่เท่ากัน กับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ยังเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากการเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จตั้งแต่สิบห้าเขตเลือกตั้งขึ้นไปอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดตั้งรัฐบาลได้

- โดยทั่วไปการคำนวณหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อนั้น ต้องนำจำนวนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในเขตเลือกตั้งที่ยังเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จมาคำนวณเป็นร้อยละต่อคะแนนเลือกตั้งทั้งหมด แล้วกันส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ร้อยละที่เท่ากัน และอาจต้องกันส่วนไว้ประมาณร้อยละสิบ

ประธานกรรมการเสนอให้เพิ่มเติมความเป็นวรรคสอง ดังนี้ “ในกรณีที่ยังมีการเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จ ให้คำนวณจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งของเขตแต่ละเขตที่ยังเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จ แล้วคำนวณว่าเป็นร้อยละเท่าไรของจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนน ก็ให้กันจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อไว้ตามร้อยละที่คำนวณได้”

- มีกรรมการเสนอให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปรับปรุงความในมาตรานี้ตามความเห็นของที่ประชุมและให้คณะกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาอีกครั้ง

- เหตุใดความในมาตรานี้จึงกำหนดให้กรณีมีการเลือกตั้งใหม่ในระหว่างสามสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผลการเลือกตั้งใหม่จะทำให้การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจเลื่อนการประกาศผลการเลือกตั้งได้เพียงไม่เกินสิบห้าวัน

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสนอให้กำหนดว่ากรณีมีการเลือกตั้งใหม่ในระหว่างสามสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผลการเลือกตั้งใหม่จะทำให้การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงไป อาจเลื่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสามารถเลื่อนการประกาศผลการเลือกตั้งได้ไม่เกินสิบห้าวัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ขยายระยะเวลาการประกาศผลการเลือกตั้งเพียงสิบห้าวันก็เพื่อไม่ให้กระทบต่อการจัดตั้งรัฐบาลของพรรคการเมือง

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในมาตรานี้เหมาะสมหรือไม่ที่จะกำหนดให้คณะกรรมการต้องประกาศผลการเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนั้น อาจทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เร่งรัดดำเนินการประกาศผลการเลือกตั้ง

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ในการคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อกรณีที่การเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จในบางเขตเลือกตั้งนั้น อาจดำเนินการได้สองวิธี คือ ๑. ไม่ต้องนำคะแนนในเขตเลือกตั้งที่ยังเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จมารวมคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และ ๒. นำจำนวนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในเขต

เลือกตั้งที่ยังเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จมาคำนวณเป็นร้อยละต่อคะแนนเลือกตั้งทั้งหมด แล้วกันส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ร้อยละที่เท่ากัน แต่การกันส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อนั้น จะทำให้เกิดความไม่แน่นอนของผลการเลือกตั้ง และอาจทำให้การจัดตั้งรัฐบาลเกิดการเปลี่ยนแปลงได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ว่าในรูปแบบใด หากการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จในทุกเขตเลือกตั้งย่อมส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดตั้งรัฐบาลได้ ทั้งนี้ ในทางการเมืองพรรคการเมืองที่มีโอกาสในการจัดตั้งรัฐบาลก็ต้องไปเจรจากับพรรคการเมืองอื่น เพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เพียงพอกับการจัดตั้งรัฐบาล เพื่อไม่ต้องกังวลกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่กันส่วนไว้นั้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่าง ๑๕ ไว้ก่อน และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญไปพิจารณายกร่างตามความเห็นของที่ประชุมแล้วนำมาเสนอต่อที่ประชุมอีกครั้ง

มาตรา ๑๖

“มาตรา ๑๖ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มียสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่ได้แจ้งเหตุอันสมควรตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา ต้องถูกจำกัดสิทธิบางประการหรือชำระค่าปรับตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในมาตรานี้มีข้อที่ที่ประชุมจะต้องพิจารณา คือ การเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรควรดำเนินการอย่างไร และการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นควรกำหนดให้มีการลงโทษอย่างไร ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญนำเสนอเรื่องการลงโทษโดยการชำระค่าปรับมาเป็นที่ประชุมพิจารณาด้วยว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งต้องชำระค่าปรับนั้น อาจมีผลทำให้ประชาชนลงมติไม่รับร่างรัฐธรรมนูญจึงควรตัดออก และเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามเป็นดังนี้ “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิโดยไม่ได้แจ้งเหตุอันสมควรตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา ต้องถูกจำกัดสิทธิบางประการหรือชำระค่าปรับตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในวรรคหนึ่ง (๑) ที่กำหนดให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีจึงจะมีสิทธิเลือกตั้งนั้น เป็นการกำหนดระยะเวลาในการได้สัญชาติไทยไว้น้อยเกินไปหรือไม่ เนื่องจากในปัจจุบันการได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติไทยนั้นสามารถกระทำได้ง่าย และบางกรณีมีการทุจริตด้วย

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การกำหนดให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีจึงจะมีสิทธิเลือกตั้งนั้น มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ การเพิ่มกำหนดเวลาการได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เดิมการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรกำหนดให้เลือกได้ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ โดยจำแนกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนมีชื่ออยู่ในทะเบียนในเขตเลือกตั้งใดแล้วส่งบัตรเลือกตั้งทั้งสองแบบพร้อมทั้งรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

- ควรกำหนดให้มีการลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง เนื่องจากในแต่ละปีคนไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักรจะมีการเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่เป็นประจำ

- ความในวรรคหนึ่ง (๑) นั้นอาจกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม เช่น ต้องมีการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างถูกต้องครบถ้วนภายในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งจะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นบุคคลสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีเท่านั้น จึงไม่ควรเพิ่มเติมเงื่อนไขใด ๆ ในวรรคหนึ่ง (๑) อีก ส่วนการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรหากกำหนดให้ลงคะแนนเลือกตั้งเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จะเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากคนไทยที่มีอยู่นอกราชอาณาจักรจะไม่ทราบว่าในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านนั้นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นใครและสังกัดพรรคการเมืองใด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ปัจจุบันคนไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักรสามารถติดตามการเมืองภายในประเทศได้อย่างใกล้ชิดจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ประกอบกับระบบการเลือกตั้งรูปแบบที่จะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญกำหนดให้ลงคะแนนเลือกตั้งในบัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียวจึงไม่น่าจะมีปัญหาในการดำเนินการเลือกตั้งทั้งในและนอกราชอาณาจักร ทั้งนี้ อาจต้องกำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการให้ประชาชนทั้งที่อยู่ในและนอกราชอาณาจักรทราบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมืองใด

- ปัญหาสำคัญของการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร คือ การส่งข้อมูลของผู้สมัครรับเลือกตั้งไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร หลายประเทศจึงกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเลือกได้เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนแบบบัญชีรายชื่อเท่านั้น

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ปัจจุบันระบบการสื่อสารและสารสนเทศระหว่างประเทศมีความก้าวหน้ามากขึ้น การดำเนินการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรทราบว่าในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านนั้นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นใคร และสังกัดพรรคการเมืองใดจึงดำเนินการได้ไม่ยาก

นายเจริญ โทณวนิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ประเทศอิตาลีจะมีการกันส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ส่วนหนึ่งเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเป็นผู้เลือกไว้โดยเฉพาะ ส่วนประเทศเม็กซิโกจะกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นเลือกตั้งได้เฉพาะประธานาธิบดีและสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันประเทศเม็กซิโกกำลังแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกราชอาณาจักรได้แต่ไม่ทราบว่าจะมีกลไกในการดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความยุ่งยากในการจัดให้มีการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร คือการจำแนกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรแต่ละคนนั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งใดบ้าง โดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรูปแบบที่จะกำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญนี้จะทำให้คะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรมีความหมายมากขึ้น เนื่องจากจะมีการนำคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมารวมคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

- มีการแสดงความเห็นว่า ที่ผ่านมามีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรใช้งบประมาณจำนวนไม่มาก

- เหตุใดรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ จึงกำหนดให้มีการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

นายอัคร จารจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐) เห็นว่า คนไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักรก็เป็นคนไทยเช่นเดียวกับคนไทยที่อยู่ในราชอาณาจักรจึงกำหนดให้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรได้

- มีการแสดงความเห็นว่า บางประเทศกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการส่งไปรษณีย์บัตรเลือกตั้ง

- มีการการตั้งข้อสังเกตว่า การกำหนดให้มีการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรคุ้มค่างบประมาณที่รัฐต้องสูญเสียไปหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อกำหนดให้มีการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร จึงต้องกำหนดให้มีการเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งด้วย ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเกิดความยุ่งยากในการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจำนวนมาก

- มีการการแสดงความเห็นว่า การเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรนั้นมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ แล้วจึงไม่ควรเปลี่ยนแปลง

- การกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง ทำให้ประชาชนที่มีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์หลังจากวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง แต่มีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนวันเลือกตั้งไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้จำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทยนั้นมีความก้าวหน้าสามารถดำเนินการตรวจสอบได้ว่าประชาชนคนใดมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ได้ง่าย จึงอาจกำหนดให้ประชาชนซึ่งมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้

- ควรกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เนื่องจากต้องให้เวลากับเจ้าหน้าที่พอสมควรในการดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ ควรนำประเด็นนี้ไปปรึกษาหารือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าสามารถดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ทันหรือไม่

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสามของมาตรานี้ควรนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความในวรรคสามของมาตรานี้กำหนดไว้ในลักษณะเช่นเดียวกับความในมาตรา ๗๒ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่าง ๑๖ ไว้ก่อน และมอบหมายให้คณะกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญไปพิจารณายกร่างตามความเห็นของที่ประชุมแล้วนำมาเสนอต่อที่ประชุมอีกครั้ง

มาตรา ๑๗

“มาตรา ๑๗ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง/ถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญฉบับก่อนผู้ทุจริตจะ “ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” แต่เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาในเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วเห็นว่าผู้ทุจริตควร “ถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง” ด้วย ฉะนั้นร่างมาตรานี้จึงใช้คำว่า “ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง / ถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” รวมถึงการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจึงไม่สามารถลงรับสมัครเลือกตั้ง ส่วน “ถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง” เป็นการตัดสิทธิตลอดชีวิต แต่ยังสามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ แต่ร่างมาตรานี้เป็นเรื่องการใช้สิทธิเลือกตั้ง เสนอให้ตัดคำว่า “ถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง” ออก

- มีกรรมการสอบถามว่า แม่ชีเคยร้องเรียนไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า แม่ชีในประเทศไทยไม่ได้รับการรับรองในฐานะเป็นนักบวช แต่เมื่อแม่ชีจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งกลับไม่สามารถใช้สิทธิได้เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งตีความว่าแม่ชีเป็นนักบวช จะมีแนวทางการดำเนินการกับกรณีดังกล่าวอย่างไร

ประธานกรรมการชี้แจงว่า เคยมีการส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความ โดยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาและตีความว่า แม่ชีเป็นนักบวชจึงไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้

- มีกรรมการสอบถามว่า แม่ชีสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนที่มีคำนำหน้าว่านางหรือนางสาวมาใช้สิทธิเลือกตั้งได้หรือไม่

ประธานกรรมการชี้แจงว่า ทั้งภิกษุ สามเณร และแม่ชีต่างมีบัตรประจำตัวประชาชน หากกลุ่มคนดังกล่าวมาแสดงตนเพื่อใช้สิทธิเลือกตั้งโดยไม่ได้แต่งกายให้เห็นว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช ก็สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถทราบได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวเป็นการไม่สมควร

- มีกรรมการสอบถามว่า มีบุคคลบางกลุ่มเรียกร้องให้มี “ภิกษุณี” สมควรนำเรื่องดังกล่าวมาบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประธานกรรมการชี้แจงว่า เรื่องดังกล่าวไม่ควรนำมาบัญญัติในรัฐธรรมนูญ เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่สามารถนำไปใช้บังคับมหาเถรสมาคมให้มีภิกษุณีได้ อย่างไรก็ดี กฎหมายไม่ได้ห้ามไม่ให้ภิกษุแสดงตนว่าเป็นภิกษุณี แต่ขึ้นอยู่กับกรยอมรับของคนในสังคมว่ายอมรับหรือไม่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๗ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง / **ผู้ที่ตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง**

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

มาตรา ๑๘

“มาตรา ๑๘ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป เพราะเหตุยุบสภาต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

(๕) คุณสมบัติอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรแก้ไขระยะเวลาใน (ค) จากห้าปีเป็นสี่ปีหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการศึกษา เนื่องจากการศึกษาในปัจจุบันระดับปริญญาตรีจะมีระยะเวลาในการศึกษาสี่ปี

ประธานกรรมการชี้แจงว่า การกำหนดระยะเวลาในการศึกษาไม่น้อยกว่าห้าปีนั้น เป็นการพิจารณาโดยไม่ได้จำกัดเฉพาะการศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่หมายรวมถึงการศึกษาในระดับอื่นด้วย เช่น ระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น

- มีกรรมการสอบถามว่า หากเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิดแต่ไปศึกษาอยู่ต่างประเทศ จะขาดคุณสมบัติตาม (ค) ใช่หรือไม่

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความใน (ค) เป็นความที่ใช้มาตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ โดยมีความประสงค์ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นคนในพื้นที่หรือใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ ในส่วนผู้ที่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศสามารถสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้

- มีกรรมการสอบถามว่า กระแสสังคมปัจจุบันมีการโยกย้ายถิ่นฐานเพื่อการศึกษา ดังนั้น การกำหนดความใน (ค) จะเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนหรือไม่

ประธานกรรมการชี้แจงว่า ความใน (๔) เป็นการกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตาม (ก) (ข) (ค) และ (ง) หากคุณสมบัติไม่เข้าตาม (ค) แต่เข้าคุณสมบัติอื่น ก็สามารถเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้

- มีกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปีใน (ค)

ประธานกรรมการชี้แจงว่า การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตาม (๔) เนื่องจากเคยมีปัญหาว่าผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่ใช่คนในพื้นที่ แต่เป็นนายทุนมาจากพื้นที่อื่น จึงมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้โดยกำหนดระยะเวลาห้าปี

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ควรคงความใน (ข) ไว้หรือไม่ เนื่องจากกำหนดให้เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง แต่อาจไม่เคยอยู่อาศัยในจังหวัดนั้นก็ทำให้ไม่มีความผูกพันกับพื้นที่และไม่เป็นธรรม

ประธานกรรมการชี้แจงว่า ในกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นถิ่นกำเนิดของบุคคลนั้น จึงควรมีสหสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

- มีกรรมการสอบถามว่า ในกรณีที่เกิดในอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย แต่ปัจจุบันอำเภอบึงกาฬได้รับการยกฐานะให้เป็นจังหวัดบึงกาฬ บุคคลดังกล่าวถือว่าเป็นเกิดในจังหวัดใด

ประธานกรรมการชี้แจงว่า กรณีดังกล่าวถือว่าบุคคลดังกล่าวเกิดที่จังหวัดบึงกาฬ เนื่องจากเมื่อมีการจัดตั้งจังหวัดจะมีการกำหนดรายละเอียดเรื่องดังกล่าวรองรับไว้

- มีกรรมการสอบถามว่า การเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยไม่ถือว่ารับราชการ แต่ได้ทำงานในมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดเกินกว่าห้าปี คนกลุ่มนี้จะเป็นผู้มีคุณสมบัติในการรับสมัครเลือกตั้งหรือไม่

ประธานกรรมการชี้แจงว่า คนกลุ่มดังกล่าวอาจมีคุณสมบัติตาม (ก) คือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน คุณสมบัติใน (ง) จะเป็นคุณสมบัติเฉพาะของผู้ที่รับราชการเท่านั้น เนื่องจากข้าราชการเมื่อย้ายไปทำงานที่ใดต้องย้ายทะเบียนบ้านไปด้วย

- มีกรรมการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความใน (ก) เป็นดังนี้ “(ก) มีชื่อหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน...” และตัดความ “หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน” ใน (ง) ออก

- เหตุใดจึงไม่มีการกำหนดคุณสมบัติของคนในภาคเอกชนเช่นเดียวกับผู้ที่รับราชการ

ประธานกรรมการชี้แจงว่า เนื่องจากคนในภาคเอกชนไม่มีหลักฐานชัดเจนเหมือนผู้ที่รับราชการ อย่างไรก็ตาม คนในภาคเอกชนจะอยู่ในคุณสมบัติของ (ก) หากย้ายทะเบียนบ้านไปอยู่ในจังหวัดที่ตนจะสมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าปี สำหรับความใน (๓) เป็นการผ่อนปรนคุณสมบัติที่อาจสวนทางกับหลักตรรกะ กล่าวคือ เมื่อยอมรับว่าต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมือง

เดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ก็ไม่ควรมิเหตุให้ลดจำนวนระยะเวลาดังกล่าวเป็นสามสิบวันเพราะเหตุอุปสรรค เพราะจะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการย้ายพรรคได้ ที่ประชุมควรพิจารณาความใน (๓) ว่ายังควรคงไว้หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า กรณีดังกล่าวเป็นการแก้ปัญหาทางการเมืองให้สมาชิกสภาผู้แทนสามารถย้ายพรรคได้เพื่อไม่ต้องตกอยู่ภายใต้อาณัติของพรรคการเมือง

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ความใน (๓) ควรกำหนดเฉพาะ “เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง” เท่านั้น หากพรรคการเมืองไม่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็สามารถลาออกจากพรรคเพื่อแสดงถึงอุดมการณ์ได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาความในร่างมาตรา ๑๘ ไว้ก่อน

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ ประธานกรรมการหารือที่ประชุมเกี่ยวกับความเห็นหรือข้อเสนอเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญที่มีผู้เสนอ ว่าความเห็นหรือข้อเสนอดังกล่าวเป็นเพียงข้อเสนอแนะเบื้องต้น ส่วนความเห็นที่จะเสนอภายหลังจากที่คณะกรรมการจัดส่งร่างรัฐธรรมนูญร่างแรกให้หน่วยงานต่างๆ แล้วเป็นเรื่องที่คณะกรรมการต้องให้ความสำคัญและจะต้องพิจารณาความเห็นต่างๆ เหล่านี้อย่างละเอียดรอบคอบ

มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ร่างบทบัญญัติในหลายเรื่องคณะกรรมการได้พิจารณาเนื้อหาสาระสำคัญอย่างละเอียดแล้ว หากมีกรรมการไม่เห็นด้วยกับหลักการในเรื่องใดซึ่งที่ประชุมได้ข้อสรุปแล้ว ก็ควรพิจารณาบททวนปรับปรุงในช่วงที่คณะกรรมการไปประชุมในต่างจังหวัด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ที่ประชุมควรพิจารณาสาระสำคัญของหลักการต่างๆ ให้ได้ข้อยุติเสียก่อน เพื่อที่คณะกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญจะได้ดำเนินการยกร่างเนื้อหาสาระในแต่ละมาตรา ส่วนการประชุมในต่างจังหวัดจะเป็นการพิจารณาเนื้อหาบทบัญญัติรายมาตราที่คณะกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญได้จัดทำตามมติที่ประชุม หากจะมีการพิจารณาบททวนหลักการในเรื่องต่างๆ อีกครั้ง การร่างรัฐธรรมนูญอาจไม่แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

๔.๒ นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เสนอผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่องการปฏิรูป สรุปได้ดังนี้

คำถามที่ ๑ ให้ประชาชนเรียงลำดับความสำคัญในการปฏิรูปว่า ประชาชนต้องการให้ปฏิรูปเรื่องใดเป็นสามลำดับแรก ผลปรากฏว่า เรื่องที่ประชาชนต้องการให้ปฏิรูปเป็นลำดับแรก คือ เรื่องการศึกษา ได้คะแนนร้อยละ ๕๗ ลำดับที่สองปฏิรูปการเมือง ได้คะแนนร้อยละ ๕๓ ลำดับที่สามปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ได้คะแนนร้อยละ ๓๘ และลำดับที่สี่ปฏิรูปตำรวจ ได้คะแนนร้อยละ ๓๖

คำถามที่ ๒ หากจะปฏิรูปการศึกษา ประชาชนต้องการให้ปฏิรูปเรื่องใดก่อน ผลปรากฏว่า ลำดับแรกประชาชนต้องการให้ปฏิรูปครู ได้คะแนนร้อยละ ๒๙ ลำดับที่สองปฏิรูปหลักสูตร ได้คะแนนร้อยละ ๒๓ และลำดับที่สามปฏิรูปสื่อการเรียนการสอน ได้คะแนนร้อยละ ๑๘

คำถามที่ ๓ หากจะปฏิรูปตำรวจ ประชาชนต้องการให้ปฏิรูปเรื่องใดก่อน ผลปรากฏว่า ลำดับแรกประชาชนต้องการให้ปฏิรูปการบังคับใช้กฎหมายของตำรวจ ได้คะแนนร้อยละ ๓๖ ลำดับที่สองปฏิรูป

กระจายการจัดการการบริหารงานตำรวจ ได้คะแนนร้อยละ ๑๙ และลำดับที่สามปฏิรูปเรื่องการสืบสวนสอบสวน ได้คะแนนร้อยละ ๑๘

คำถามที่ ๔ หากจะปฏิรูปการเมือง ประชาชนต้องการให้ปฏิรูปเรื่องใดก่อน ผลปรากฏว่า ลำดับแรกประชาชนต้องการให้ปฏิรูปคุณภาพนักการเมือง ได้คะแนนร้อยละ ๔๔ ลำดับที่สองปฏิรูปการเลือกตั้ง ได้คะแนนร้อยละ ๒๔ และลำดับที่สามปฏิรูปการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ได้คะแนนร้อยละ ๑๕

คำถามที่ ๕ หากจะปฏิรูประบอบราชการ ประชาชนต้องการให้ปฏิรูปเรื่องใดก่อน ผลปรากฏว่า ลำดับแรกประชาชนต้องการให้ปฏิรูปจัดการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ ได้คะแนนร้อยละ ๕๐ ลำดับที่สองปฏิรูปการบริการประชาชน ได้คะแนนร้อยละ ๒๖ และลำดับที่สามปฏิรูปการซื้อขายตำแหน่ง ได้คะแนนร้อยละ ๑๒

๔.๓ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๑๕ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี
 นิติกรชำนาญการพิเศษ
 นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม
 วิทยากรชำนาญการ
 นายเผ่าพันธุ์ นวลสง
 นิติกรชำนาญการ
 นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ
 วิทยากรปฏิบัติการ
 นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร
 วิทยากรชำนาญการพิเศษ
 ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
 ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
 สำนักกรรมาธิการ ๒
 ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์